

Informasjon om stedlig tilsyn – til ledere og helsepersonell

ved avdeling for varsler og operativt tilsyn i Statens helsetilsyn.

HELSETILSYNET
tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

Fra 1. juli 2019 har alle virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester plikt til straks å varsle Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser, jf. helsetilsynsloven § 6 første ledd. I tillegg har pasient, bruker eller nærmeste pårørende en rett til å varsle Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-6 første ledd.

Avdeling for varsler og operativt tilsyn i Statens helsetilsyn har ansvaret for å følge opp varslene om alvorlige hendelser. Avdelingen består av jurister, og helsepersonell med ulik faglig bakgrunn og lang klinisk erfaring.

Varsling av en alvorlig hendelse

Med alvorlig hendelse som er varslingspliktig menes: *dødsfall eller svært alvorlig skade på pasient eller bruker som følge av tjenesteytelsen eller ved at en pasient eller bruker skader en annen*. Varslingsplikten gjelder dersom utfallet er uventet ut fra påregnelig risiko. Hendelsen må vurderes konkret ut fra den aktuelle situasjonen.

Ved alvorlig hendelser skal virksomheten varsle Statens helsetilsyn så raskt som mulig (straks).

Helsepersonell fra Statens helsetilsyn innhenter nærmere opplysninger om hendelsen via telefon og ber eventuelt om å få oversendt kopi av pasientjournalen.

Vi vurderer den innhentede informasjonen i tverrfaglig møte, og ved behov også i samråd med fylkesmannen. Vi vurderer om saken er tilstrekkelig opplyst, hvor komplisert hendelsesforløpet er, og hendelsens alvorlighetsgrad.

Statens helsetilsyn avgjør deretter om vi skal gjennomføre stedlig tilsyn, eller om det skal benyttes annen tilsynsmessig oppfølging, for eksempel fra fylkesmannen.

Vi oppretter vanligvis stedlig tilsynssaker mot virksomheter, og ikke mot enkelte helsepersonell. Dersom det er aktuelt å vurdere enkeltpersoners handlemåte, vil de bli orientert i eget brev hvor dette tydelig framgår.

Hva er stedlig tilsyn?

Stedlig tilsyn er en metode Statens helsetilsyn benytter for å kartlegge og vurdere hendelsen, bakenforliggende årsaker, og hvordan virksomheten har lagt til rette for forsvarlig helsehjelp.

I forkant av stedlig tilsyn

Vi informerer virksomheten ved brev om at det er besluttet å gjennomføre stedlig tilsyn, og ber samtidig virksomheten sende styrende dokumenter til oss for gjennomgang. Det er ønskelig at tilsynet skjer kort tid etter hendelsen, mens de involverte i hendelsen husker så mange detaljer som mulig. Statens helsetilsyn ønsker at virksomheten peker ut en kontaktperson som kan bistå med praktiske detaljer rundt det stedlige tilsynet. Vi informerer om hvem vi ønsker å snakke med, og lager en plan for dagen. Virksomheten bes om å stille et egnet møterom til disposisjon.

Stedlig tilsyn

Den praktiske gjennomføringen av et stedlig tilsyn foregår vanligvis slik:

- Orienteringsmøte med ledelsen og involvert helsepersonell.
- Samtaler med involverte helsepersonell.
- Samtaler med ledere på ulike nivåer.
- Eventuelt et oppsummerende møte på slutten av dagen.

Dersom du blir innkalt til samtale med oss, kan det være greit å vite:

- Hensikten med samtalene er å få opplyst forhold omkring hendelsen best mulig, og gi tilsynslaget innsikt i hendelsen og praksis i virksomheten.
- Du er fristilt fra taushetsplikten i din samtale med oss.
- Samtalene med involvert helsepersonell og ledere skjer normalt enkeltvis, men kan avhengig av saken også skje i små grupper.
- Det er anledning til å ha med en person under samtalen (kollega, tillitsvalgt, annen). Vedkommende skal være en støtte for deg, men er ikke en aktiv deltagende part i samtalen. Støtteperson skal ikke være nærmeste leder.
- Vi tar notater under samtalen, men det utarbeides ikke skriftlig referat og samtalen blir ikke tatt opp på bånd eller video.
- I de saker politiet også er involvert og starter etterforskning har vi en rådgivende rolle, og kan bistå med helsefaglig kompetanse.
- Det kan være lurt å forberede seg litt på forhånd, og eventuelt skrive ned notater rundt hendelsen som du kan ta med deg til samtalen.
- Du er forpliktet til å møte til samtalen, men dersom det likevel skulle bli problematisk for deg å møte til personlig samtale, ber vi deg snarest ta kontakt med kontaktperson ved virksomheten som kan formidle dette til Statens helsetilsyn.

Kontakt med pasient, bruker og pårørende

Virksomheten har et selvstendig ansvar for, og en plikt til, å følge opp pasient, bruker og pårørende etter en alvorlig hendelse og gi nødvendig informasjon, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-2.

Statens helsetilsyn inviterer pasient, bruker og/eller pårørende til en samtale med tilsynslaget dersom de ønsker det. Denne samtalen har også som formål å opplyse hendelsesforløpet, og høre pasient, bruker og pårørendes opplevelse av hendelsen.

I etterkant av stedlig tilsyn

Statens helsetilsyn utarbeider en foreløpig rapport i tilsynssaken, på bakgrunn av samtalene og den skriftlige dokumentasjonen. I den foreløpige rapporten beskriver vi hendelsesforløpet og relevante forhold ved virksomheten, slik Statens helsetilsyn har oppfattet det. Vi vil også komme med våre foreløpige vurderinger, og eventuelt gjør vi også en hendelses- og årsaksanalyse.

Virksomheten får tilsendt den foreløpige rapporten, og får anledning til å komme med kommentar til denne. Virksomheten skal sørge for at de som har vært til samtale i forbindelse med det stedlige tilsynet skal få innsyn og anledning til å uttale seg om rapporten. Pasient, bruker og/eller pårørende vil også få tilsendt den foreløpige rapporten til kommentering, og kan også få innsyn i den skriftlige saksbehandlingen mellom virksomheten og Statens helsetilsyn.

Med bakgrunn i eventuelle tilbakemeldinger, utarbeider Statens helsetilsyn deretter en endelig rapport, der vi vil komme med våre vurderinger og konklusjoner i tilsynssaken. Blant annet vil vi vurdere om det foreligger brudd på helselovgivningen, og hvilke forbedringstiltak som bør iverksettes.

Endelig rapport vil bli sendt til virksomheten med kopi til pasient, bruker og/eller pårørende. Virksomhetens ledelse skal sørge for at de involverte helsepersonell informeres om vurderingene i rapporten.

Spørsmål? Kontaktperson i virksomheten eller din leder kan sette deg i kontakt med tilsynslaget.

Kontaktinformasjon avdeling for varsler og operativt tilsyn, Statens helsetilsyn:

E-post: postmottak@helsetilsynet.no

Telefon: 21 52 90 00

Nettside: <https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/varsler-om-alvorlige-hendelser/oversikt>